

РОЛЬ ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН У ФОРМУВАННІ ПРОТИДІЇ ІНФОРМАЦІЙНО-ПСИХОЛОГІЧНОМУ ВПЛИВУ

*Кудрявцева Н.А., Павліченко О.О., кандидат історичних наук, Рубльова Р.І.
Харківський національний університет Повітряних Сил імені Івана Кожедуба*

Внаслідок розвитку новітніх технологій та формування єдиного інформаційного простору інформаційна війна стала одним із найдієвіших методів досягнення мети. Це війна нового типу, об'єктом впливу якої є свідомість людей, їхнє світосприйняття. Головне завдання інформаційної війни – маніпулювання масами задля внесення у суспільну та індивідуальну свідомість ворожих та шкідливих ідей та поглядів; дезорієнтації та дезінформації мас; послаблення певних переконань; залякування власного народу образом ворога; залякування супротивника своєю могутністю. Найнебезпечнішим є те, що «інформаційна зброя чинить невидимий вплив, подібний до радіації, і населення навіть не відчуває, що потрапляє під її дію».

М. Лібікі в праці «Що таке інформаційна війна?» виокремлює сім форм інформаційної війни:

- командно-управлінська – спрямована на знищення каналів зв'язку між командуванням та виконавцями;
- розвідувальна – збір важливої та захист власної інформації;
- психологічна – пропаганда, інформаційна обробка населення, деморалізація, дезінформація;
- хакерська – диверсійні дії та атаки проти ворога шляхом створення спеціальних програм;
- економічна – інформаційна блокада та інформаційний імперіалізм;
- електронна – спрямована проти засобів електронних комунікацій: радіозв'язку, радарів, комп'ютерних мереж;
- кібервійна – відрізняється від хакерської тим, що в даному випадку мова йде про вірус, яким заражується система.

Таким чином, інформаційна війна може одночасно здійснюватися в багатовимірному комунікаційному просторі (психологічному, економічному, цивілізаційному, релігійному, етнічному та ін.) для створення системи управління інформаційними потоками та організації інформаційно-психологічного простору в своїх цілях. Стратегічною метою є досягнення духовної, економічної та політичної влади.

Інформаційне протиборство – здійснюється шляхом заходів, спрямованих проти систем управління та прийняття рішень, а також проти комп'ютерних та інформаційних мереж та систем.

І. Панарін виділяє два види інформаційного протистояння: інформаційно-технічне та інформаційно-психологічне. За інформаційно-технічного протистояння основними об'єктами впливу та захисту є інформаційно-технічні системи. Для протидії інформаційній експансії необхідно:

- підвищити ефективність політики інформаційної безпеки в галузі оборони, для чого вдосконалити відповідні структури;
- перешкоджати маніпулятивним технологіям, застосованим для впливу на суспільну свідомість;
- активно розробляти власні інформаційні технології;
- вдосконалювати методи безпеки інформаційних і телекомунікаційних систем, а також систем та засобів інформатизації озброєння і військової техніки, систем управління військами і зброєю;
- готувати фахівців у сфері ведення інформаційної війни.

При інформаційно-психологічному протиборстві головними об'єктами впливу та захисту є психіка політичної еліти та населення, системи формування суспільної свідомості, думки та прийняття рішень. Сьогодні в основі геополітики лежить захоплення нових територій шляхом послаблення культурно-генетичної приналежності. А знаряддя є не зброя, а технології маніпулювання свідомістю та підсвідомістю громадян держави, яка є об'єктом впливу. Так, поруч із військовою та економічною потужністю, до геополітичних категорій також додалися мова та віра, що панують в тій чи іншій державі. Тому, аби послабити могутність країни, достатньо підірвати

позиції її мови та національної культури. Цієї мети найшвидше можна досягнути за допомогою ЗМІ, які пропагують ті чи інші цінності, висвітлюють події в потрібному руслі та подають інформацію в потрібному для держави-агресора світлі. У такому разі виникає необхідність формування особистості військовослужбовця, який здатний протистояти маніпулятивному впливу, критично осмислювати ту чи іншу інформацію та вміє її аналізувати.

Основними реальними та потенційними загрозами інформаційній безпеці України у соціальній та гуманітарній сферах є:

- відставання України від розвинутих держав за рівнем інформатизації соціальної та гуманітарної сфер, насамперед освіти, охорони здоров'я, соціального забезпечення, культури;

- недодержання прав людини і громадянина на отримання інформації, необхідної для захисту їх соціально-економічних прав;

- поширення в засобах масової інформації не властивих українській культурній традиції цінностей і способу життя, культу насильства, жорстокості, порнографії, зневажливого ставлення до людської й національної гідності;

- тенденція до витіснення з інформаційного простору та молодіжної культури українських мистецьких творів, народних традицій і форм дозвілля;

- послаблення суспільно-політичної, міжетнічної та міжконфесійної єдності суспільства;

- відставання розвитку українського кінематографу, книговидання, книго-розповсюдження й бібліотечної справи від рівня розвинутих держав.

Держава з метою забезпечення інформаційної безпеки України має вживати таких заходів:

- формування й реалізація державної політики національного духовного та культурного відродження, яка відповідає інтересам українського народу і визначає чіткі критерії та пріоритети формування інформаційної політики в соціальній сфері;

- запобігання монополізації національного інформаційного простору;

- вдосконалення законодавчого регулювання діяльності засобів масової інформації, зокрема з метою підтримання діяльності, спрямованої на формування оптимістичної морально-психологічної атмосфери в суспільстві, популяризації національних культурних цінностей, сприяння соціальній стабільності й злагоди;

- державна підтримка вітчизняного виробника інформаційної продукції.

Реалізацію цих завдань мають забезпечити гуманітарні дисципліни, які сприяють:

- формуванню у військовослужбовців наукового світогляду, менталітету українського народу, усвідомлення внутрішньої та зовнішньої політики держави, свідомого ставлення до мети, призначення та завдань Збройних Сил України, розвиток патріотичної свідомості, духовної готовності до захисту Батьківщини;

– розвитку в особового складу високих морально-психічних і бойових якостей, звичок до суворого дотримання норм і правил загальнолюдської моралі та воїнського етикету, гуманізму, колективізму, товариства та взаємодопомоги, формування довіри до командирів (начальників), виховання дисциплінованості, прагнення до вдосконалення бойової майстерності й виконання за будь-яких умов бойового завдання;

– вихованню у військовослужбовців загальної культури поведінки, формування у військових колективах здорових взаємовідносин, організація духовно-змістовного дозвілля та відпочинку особового складу, його культурного обслуговування і соціальна реабілітація;

– формуванню та підтримці в особового складу високої психічної стійкості та готовності, здатності ефективно діяти в екстремальній обстановці, стійко переносити труднощі військової служби, виявляти рішучість, ініціативу, самостійність і бойову активність під час виконання бойових завдань;

– організації активної протидії інформаційно-психологічному впливу противника на особовий склад підрозділів.